

JOSÉ MIGUEL GRÀCIA

DIETARI EN GROC

Premi

GUILLEM NICOLAU
2007

DIETARI EN GROC JOSÉ MIGUEL GRÀCIA

18

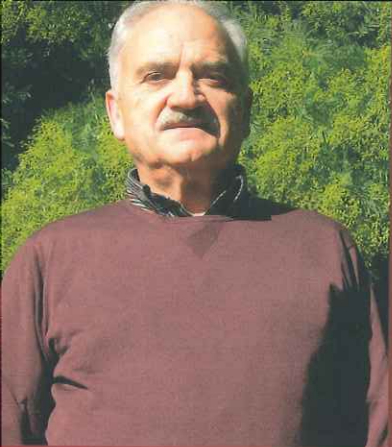
COLECCIÓN

LITERATURAS DE ARAGÓN

SERIE EN LENGUA CATALANA, 18

 **GOBIERNO
DE ARAGON**
Departamento de Educación,
Cultura y Deporte

JOSÉ MIGUEL GRÀCIA

José Miguel Gràcia Zapater va nèixer a la Codonyera al Mesquí (Terol) — l'any 1941. Va estudiar Ciències Econòmiques a Madrid. Ha treballat en diferents empreses internacionals i durant 20 anys, abans de jubilar-se, ho ha fet com a responsable de l'Àrea de Finances d'una gran multinacional a Barcelona. Manté casa a la Codonyera. Des de 1999 escriu poesia, i ha publicat els poemaris: *Davall d'una olivera* (2002), *Finestrons i finestretes* (2004), *Fets i temps de la Codonyera* (2005), *Vers a vers a Barcelona* (2005). Premi Guillem Nicolau 2004 —, *Reflexions i absències. XXXIII POEMES* (2005). Té escrites altres obres: *Si les pedres parlaren...*, *Pasqual Andreu, lo porrit* — obra finalista del Premi Guillem Nicolau 2003 —, poesies esparses i treballs literaris i plàstics en exposició. L'estiu del 2004, amb ocasió de la Trobada Cultural del Matarranya i del Mesquí, va presentar l'exposició *Finestrons i finestretes*. Es tracta d'un conjunt de peces plàstiques on es fusionen la poesia, la fotografia i la fusta vella, dins i al voltant de velles finestres restaurades. Aquesta exposició ha estat a Fraga, Vil·la de Roures, Tortosa, Saragossa, Bellmunt de Mesquí, Barcelona i Sant Just Desvern. En José Miguel Gràcia és president de l'Associació Cultural del Matarranya des del gener del 2007, i col·labora regularment a la revista Temps de Franja i en altres diaris. Una altra exposició de l'autor, *De la cuina al marc*, es va presentar a Calaceit amb motiu de la Trobada Cultural del Matarranya 2007. Prepara noves exposicions — *Versos de color, Vencills i alguna més* — i recentment ha obert un bloc, *Lo finestró del Gràcia*, força actiu. Al 2007 va ser finalista del Premi de pintura, Desideri Lombarte. El poemari que ara es publica, *Dietari en Groc*, ha estat guanyador del Premi Guillem Nicolau 2007.

José Miguel Gràcia

DIETARI EN GROC

Colección «Literaturas de Aragón»,
Serie en Lengua Catalana, 18

Premi Guillem Nicolau 2007

De setembre 2004

a març 2005

3 i 3 més 3 fan 36

poemes

i el

groc

© José Miguel Gràcia Zapater

Edita: Gobierno de Aragón

Departamento de Educación, Cultura y Deporte

Imprimeix: COMETA, S.A.

Ctra. Castellón, km. 3,400 – 50013 Zaragoza

I.S.B.N.: 978-84-8380-101-7

Dep. Legal: Z. 1707-08

La Pàtria en majúscula

Si és un divertiment mòrfic:
la tolero. M'atrau com a lexema impol·lut.

Si és un esdeveniment transcendental:
rellisco —cul a terra— pintant ratlles vermelles
amb flors de roselles,
sobre el groguenc i incert camí flexuós de l'existència.

Temps perdut

Fruint de l'últim raig
de la tardor,
perdí la primavera.

Camí

Si cerques el destí
abans...

Si cerques el destí
abans de ser...

Si cerques el destí
abans de ser el camí...

Si cerques el destí
abans de ser el camí,
no et perdràs...

Si cerques el destí
abans de ser el camí,
no et perdràs mai...

Si cerques el destí
abans de ser el camí,
no et perdràs mai més
...

Si cerques el destí
abans de ser el camí,
no et perdràs mai més
abans de ser camí el destí.

La guerra

Tres nusos he fet
a un vers.

He escanyat vocals i consonants.

Amb les despulles de les paraules mutilades
t'explicaré què és la guerra.

Acaronament

T'acarono la pell, tots els sentits.
Deu versos llargs pel cos t'escric
amb somnis curts i el tou dels dits.
Desendega't! el cos sense alarit,
xuclant-te el temps vers l'infinit.

Les flors dels ametllers i les pereres vestiran de blanc
totes les primaveres dels nostres cors
i s'allunyarà la metàfora pel camí de l'hivern.

Si més no, alleugeriment

Hi ha conceptes que es llarguegen
com l'eco irreductible en cinglera gegantina.
De tant esmolar arestes porto la mà ferida.
Tant de bo, el que abans era rocall salvatge,
avui és lleugera ploma. A vegades, però:
més pesa la ploma que l'aixada.

Navegants

Amb el vaixell de la passió
hem velejat els cossos de mil mans,
en vaivereig pels seus llengols
de lluna i mar.

Ens queda molt per navegar?
Ens queda tant
com: la infinitud d'un curt instant
que és la curtària de mil anys.

Dies de color

Pels intersticis del temps brollen dies singulars
que ens apropen l'infinit a la intel·ligència
i des de la nostra incommensurable parvitat
sentim la grandària de l'ésser humà.

Són dies d'esperança i buidor de l'intel·lecte.

La matemàtica és una ciència exacta

Els ramats de les idees
pasturen en camp barrat.
I u més u fan dos,
més encara: u més u, més u, també fan dos
i si s'escau, quatre.

La matemàtica és una ciència exacta,
però els números i les paraules
resten al servei de l'home, mitjançant
les doctrines, l'excepció, la propaganda,
la metàfora i tres fulls en blanc
de gramatge 80 a 200 grams.

Versos curts per a una vida llarga

Burinada
la pell
pels anys
i el cerç.

Els frisats
cabells:
de neu
coberts.

La mirada
absent.
Perfil
exempt.

Un remoll
intern
d'ànim
i alè .

Desordit
cervell:
infant
present.

Li han passat per sobre tots els sols i llunes de gairebé cent anys.

No m'arronso d'espatlles

Sovint em pregunto per què escric
si s'ha escrit tant...
i han escrit tants...,
i tan bé!

Sóc un inconscient o és l'inconscient meu?

Totes les revolucions m'han passat abans o per sobre,
portant a les espatlles un remitjó de sensatesa, tramada de timidesa,
quan l'ensopiment es menjava la joventut de les meves paraules
i els números somiaven poesia.

He arronsat molt de temps les espatlles, però ara no m'arronso d'espatlles
perquè: el bon hermeneuta és i serà un revolucionari.

Lluny de la teulada zenital

Subreptíciament m'ha mirat en entrar-hi, m'ha mirat subreptíciament.
Jo també l'he mirada a cua d'ull, amb un ull, amb els dos, amb tots els
[ulls, jo també,

però
obreptíciament.

Em dirà que fa fred? Em dirà que plou? Em dirà que aquest any
[l'hivern és ben llarg?

No té clau del despatx. No hi ha pany al despatx. No hi ha porta al despatx.
No hi té lloc de treball.

No té res, només existeix del vuitè al pis novè
perquè al desè hi habiten els dimonis eteris i els sorolls d'engranatges
[dels inferns,

i un cel més amunt —gairebé a la teulada zenital— viuen les idees
[pures.

Del vuitè al novè pis estem sols: m'acarona la pell, els llavis i els ulls
i jo li prenc la mà, un quart de cintura, un terç de les cames, un pit,
[l'àpex d'un murgó

i
el buit al novè.

Ningú em farà cantar la palinòdia:
ella és somni-idea, jo en sóc l'ascensor.

Tiges

Pel riu de la llengua
em suren els somnis
quan vinc del Mesquí
carregant sinònims.

A l'Algars es queden
dos paraules meues.
Barcelona em diu:
—les meves són teues.

Guaixen els sons
i guaixa el blat:
tiges i mots
si hi fa bon any.

En tinc de vellards
i en tinc de flamants.

Somnis

Al pandemòniun dels meus somnis
es reuneixen els amics i els enemics.

En capgirar-los em sorprenen
nit rere dia, dia rere nit:

record i instant
—com vida i mort—
es fan boirim

Un home, un vot

La plaça de la Llibertat és plena de gom a gom.
Des de l'anonimat i la impotència —immunitat dels súbdits serfs—
la multitud incontenible crida:

—Dictador!
—Dictadoor!
—Dictadooor!

Crida encoratjada la multitud:

—Dictadooor!
—Dictadoooooor!
—Dictadooooooor!

Crida, més encara, embravida:

—Dictadoooooor!
—Dictadooooooor!
—Dictadooooooooor!

El dictador no gosa sortir al virtual balcó...

.....

Després d'un temps immesurable d'escridassada —quan els crits esdevenen
fregalls per a les resseques goles—, surt aquell home, escollit per Déu
[—diuen—,
tan petit com omnipotent, tan necessari com evitable, tan pensador com
[dogmàtic,
tan seriós com mentider, tan hieràtic com llardós... Surt i diu:

—Veïns,
veïnes,
amics,
amigues!

Jo sóc el bé,
sóc el futur,
porto la pau,
no dubto mai,
no em penedeixo d'allò que he fet... !,
el bescomtar-se m'és sempre aliè (això és meu, no d'ell)

Els vïctors de:

—Salvador!
—Salvador!
—Salvador!
esmicolen el concepte i transfiguren el dictador.

I més tard, la multitud, satisfeta de tenir un líder tan valuós, marxa cap
[a casa,
amb les mans buides, a les butxaques. Alguns resten esperant un miracle.

I en retirar-se el dictador a la mansió de les idees i principis de color inde-
[finit,
es diu:

—Tinc tot el futur
dins del meu puny.

Futur

Guaito el passat
i m'envolto de nuesa.

Penso un instant
i els trossos de futur
se'm creixen a les mans.

Reduccionisme e-motiu del concepte

N'estic fart de conceptes,
de significants, de filosofia i frases fetes.
Només vull, dels mots, la forma i el dibuix,
la plàstica, la llum, els colors, o el seu reflex en nua absència.
Com molt, l'essencial equilibri del ritme d'un munt de monosíl·labs
i perduda tota conjunció.

El discurs i la frase s'han esdevingut absurds.

Vull mots curts però no paraules.

Un mot simètric: tal vegada vessarà d'avorriment.

Un mot asimètric: la balança de la gran pendent.

Un mot creuat: l'entortolligament i l'entreteniment.

Un mot accentuat: per a què tanta distinció?

Per estalviar-me el risc em quedaré amb els monosíl·labs i poc més.

I per què no amb un
mot
mut
vist
per
ull
orb?

A un home
BO
que morí i visqué
BO
i al cel
NO
anà perquè
NO
li'n calgué

Esmicolava la vida
esquinçant sa llibertat
i en cada petja lliurava
penjarolls d'humanitat.

Poema començat dues vegades i no acabat
(o força ben acabat)

Tinc 5 diccionaris
—srevni nu—,
tinc els camins
i el temps:
ja sóc poeta.

El ritme on és?
I la cadència, la metàfora i el símbol?
I la música?
I els sentiments, i el cor i la disbauxa?

Tinc V idees
—una contradictòria—,
tinc la il·lustració...

La gent compra llaunes hermèticament tancades
d'aire de Londres, París, Canàries o Amsterdam.
És ben cert que contenen aire de tots aquests indrets
jo en tinc una comprada un dia a Budapest.
Seria infinitament més interessant poder enllaunar:
raigs de sol i brolls de blau del límpid cel mediterrani,
de Creta, Malta, Còrsega i Sardenya, Sicília, Balears
i totes les illes gregues ...

Poeta!
Oblida't del poema
—el temps, el diccionari, el ritme, la metàfora, el cor i la disbauxa.
Obre el frigorífic! Pren una llauna!
Aquella de Brussel·les,
—rossa i clara cervesa—,
i beu-te-la fresqueta.

Dona

De sobte em planto:

penso,
miro,
escolto
i canto.

Tot i el silenci m'envolta:

penso,
admiro,
sento
i callo.

Si la natura fos dona,
ansiejaria mil mans,
sentits i engrandir l'estona
com un mar
gran.

Trànsit

La fi de la metàfora
serà qüestió de clímax.
Premuda la perífrasi
seré jo un monosíl·lab;

i començaré de nou a grinyolar al bell mig del buit de l'ascensor
que no hi baixarà mai a recollir-me perquè els ascensors no n'entenen
de precés, ni crits, ni tan sols de sons; i a més, aquest no té caixa.

A la curta o a la llarga perdré la veu, i des de la carència passaré
al somni etern, ajagut de sobines, tot esperant l'ascensor evanescent.

En capgirar els nadals

Desembre 25: en tots els calendaris sempre és Nadal
indefectiblement, però, dissortadament.

U de gener: sempre l'any nou
lògicament, però, fastigosament.

Canviem els calendaris (també *el Zaragozano*),
els galls dindi i el cava per xaviar i company.

Traïm les tradicions, dates, festes i fites per fets puntuals;
la coma, el punt i coma; i els dos punts: punts suspensius...

Canviem els noms als tres reis mags: Melciar, Pargàs i Baltacior,
canviem-los els colors i, fins i tot, canviem els reis..., els mags.

Traïm l'Óssa Major, omplint el cel de llunes de colors
i en mig l'Estrella del Sud.

Canviem/traïm també els torrons —el d'Alacant i el de Xixona—
Això no!, això no! Que n'és de bo el primer! Que n'és de bo el segon!
Són els dos tan bons...!

I en capgirar-ho gairebé tot:
mai més serà Nadal, sinó Ladan
i l'any nou, nou any.

L'aparador

Les ombres de la nit de la ciutat
no tenen rostre,
mes de sentits..., en tenen i força vius.

S'atura l'autobús a la parada dels somnis —la 69—,
baixa l'ombra luxuriosa nua de mig a mig,
porta les mans esquinçades de tanta soledat i malencert,
tanmateix el desig no li desgavella el cos ni el pensament.

Cinc passes més enllà es planta, mirant-hi fixament
el modern aparador —amb roba interior—
que traspua un fals modernisme inútilment.

Dins de l'aparador:
un sostenidor enjogassat amb l'estira i arronsa,
amaga els pits suggeridors —de turgent metacrilat—
d'un bust sense cap
d'acurades proporcions per a un bon fembrer.
Un feble remor de sospirs evanescents
en refregar-se dues combinacions de seda verge.
Unes cames transparents, que vesteixen pantys d'elastòmer transparent,
ensenyen la seva llargària fins el límit erotogen de la imaginació.
L'elasticitat d'un lligacames i els brodats i puntes d'un altre
bescanvien atracció i laxitud.
Un *braslip* blanc de cotó i unes calcetes negres de *nylon*
juguen darrere un paravent de tela transparent,
projectant ombres xineses d'eròtica factura.
Un tanga vermell cerca unes natges, insatisfetes de tan poca cobertura...,
hom sospita... hi són dins d'aquell tremolor de la gran caixa del racó,
i defora, tot just obrint-hi una petita escletxa, que esmicola un raig de llum,
pengen un *boxer*, una mitja i un mitjó.

Exhaurida l'ombra, amarada de llàgrimes
rellentades pels intersticis d'un cos inexistent,
es deixa a la vorera, sobre els panots punta diamant,
despulses de sentits, no pas virtuals.

Dempeus a la parada. Passa el buit d'uns quants autobusos.
En arribar l'últim buit de la nit, hi puja l'ombra —quasi penombra—,
mira al conductor i a tota la humanitat i diu:
—porta'ns a la casa de l'entelèquia humana.

Condemnat a viure

Aquell passadís no portava enlloc, malgrat l'aparença:
travessava el fred, l'obscur, la tristor i els records del passat
per a anar a morir al cul de sac del sobreviure.

Creia en un déu. Llàstima que aquell déu era de vacances
permanentment.

Tot és matís

El blanc i el negre s'acaronen
a darrere del mirall de la lògica.

L'encert i l'error, com a categoria universal,
es necessiten l'un a l'altre, s'estimen.

La bellesa i la lletgesa són la creació
del mateix pinzell en diferents temps.

L'home unidireccional diu:

—el gris,
l'indecís,
i l'estil.

L'home lliure pensador contràriament diu:

—paleta infinita de colors,
tota l'escala de conviccions
i l'home i l'obra són més que aurèola.

On el gran esclat es fon dins la buidor
i es fa el silenci, l'home és lliure.

Una copa de cava

Obrí una ampolla de cava
per a celebrar no res,
no tenia altre motiu.

Em vaig sentir plenament delectat
en sortir el tap: pum! pam!

Del sostre caigué una lloança
a les meves virtuts.

Les bombolles m'esclataren sota el paladar
fent-me pessigolles a l'avorriment.

Sinusoide abscissal infinita

et
nunc
dels tres
em resten dos
i demà només un
que amb dos més
hi seran tres
passat
demà

et
semper
dels tres
em resten dos
i l'endemà només un
que amb dos més
hi seran tres
l'endemà
passat
i més

o
on
ona
onírica
onanista
ontològica
onomasiològica
oligofrènica
optimista
òptica

in saecula saeculorum...

Percentatges

Des d'un hermètic recer de la consciència,
tan reduït que no hi cap ni la nostàlgia,
vull retrobar la memòria d'una rosa de maig.

El resultat: 90 % d'oblit,
5 % de ficció,
4 % de circumstància i
1 % de perfum.

Quan era jove: els perfums encara eren olors,
la nostàlgia ni tan sols era futur,
la memòria, un futurible
i la consciència
un buit dins d'ella mateixa.

Audiòfil visual

La tarda d'avui diumenge d'hivern no s'escau a cap dia:
podria ésser una tarda-nit si no fos que estic
despert,
podria ésser una tarda de somnis si no fos que no tinc
son,
podria ésser un somni d'una nit d'un dia sense tarda
si no fos
perquè he escoltat a tentipotenti grapats d'harmoniosos sons
i jazz.

He vist el desembre de 1964 i el saxo de *John Coltrane: A love supreme*
i l'expressió sincopada de l'inexpressable.
No li he vist
els dits
ni els 20 bits.

Back to back a sobre els prestatges i amb tota la sensualitat,
els blues d'*Ellington & Johny Hodge* i un vinil que volta,
què es pregunta?
què es contesta?
qui surt?
qui entra?
un piano, un saxo alt i una trompeta dolça.

Torna *Belafonte* al *Carnegie Hall*, també ha tornat aquí,
és al meu abast, sento l'alè, les passes per l'ampli escenari...
i *Odette, Makeba, The Folk Singers...*; són vius.
Afalaga el braç SME 3012 la parella de vinils.
Riuen,
parlen,
canten tots i els instruments. M'apropen el cel,
són el cel.

Plora el meu CD llàgrimes negres:
Cuba en bolero i el singular Cigala es fonen en la veu.
Un piano que és guitarra i és Bebo Valdés,
flamenc, jazz i sentiment.

Refredat

Estic embotornat,
a cada cama un sac,
a cada oïda un tap,
endins del coll fregalls,
un brollador és el nas,
més que suor humitat
i d'estossecs ben fart.

Assecat el raonament
no necessito l'arn,
estic fregant l'abisme
de la superficialitat.

N'estic ben refredat i escric:
90 graus ► un angle recte,
90 raons ► un embolic,
90 impressions... ►
un món, un nom,
un roc, un cor,
un sac, un cas,
una boda, un adob,
una ala, una ala,
una ara, un ara
i després un altre refredat.

La grip dins del tinter

Un esquinç a l'esquena. Un plany
tot just a l'omòplat pels esforços i estossecs
de la grip, filla de puta!
Tres setmanes i a punt de perdre la g.

Si en aquest estat puc escriure un vers
sóc un irreverent amb mi mateix.

Deixa'm, inspiració! Fot el camp fins que arribi la primavera
dels pusil·lànimes i de les flors multiculturals i multicolors.

Marges de la irreverència, planteu-vos! ja en tinc prou.

Arribarà el futur portant el temps de bonança a les espatlles,
llavors hi podré retallar versos de les pàgines eròtiques dels diaris
i mutilar l'estrabot dels sonets de la secció internacional
i, si més no, escriure notícies nacionals amb el dit-ploma sucad
en els tinters que contenen fluids racionals, uniformadors, excitants,
democràtics a l'ús, evanescents, subculturals, analgèsics,
anticonstitucionals, anticoagulants, intolerants, antivírics,
progressistes al tou dels dits, antisèptics, integristes,
antibiòtics, reaccionaris sempiterns, antiemètics, antialèrgics,
reactius i tinta neutra de debò.

Qui té la intel·ligència per obrir els tinters? Qui té la força?
Si teniu ocasió i en sabeu, fabriqueu-vos vosaltres la tinta,
el tinter i el paper, avui els ordinadors són força agraïts
amb els ecologistes autosuficients.

Els arbres pensen

Dessota de pedra o marbre
no hi romandran les fulles, ni les despulles verdes
de l'home-arbre mort.

La terra oberta i mare de l'essència
esclatarà la vida cada cop més lliure
i de tota la fal·làcia de la immortalitat
ni parlar-ne.

Els arbres pensen,
els homes moren.

Pel Torrent d'en Farré d'Esplugues

Al Torrent
d'en Farré
restarem
força bé.

Sol lluent
d'un febrer
pel Torrent
d'en Farré.

Al Torrent
d'en Farré
hi som tres
al recer.

Paro esment
molt discret
pel Torrent
d'en Farré.

Al Torrent
d'en Farré
poca gent.
—Passi-ho bé!

Pensaments
de bon seny
pel Torrent
d'en Farré.

Al Torrent
d'en Farré
juga el nét
ben distret.

I ço és
un no res
pel Torrent
d'en Farré.

Al Torrent
d'en Farré
tot-no-res
per què més?

Així essent
és hivern
pel Torrent
d'en Farré.

Cosmogonia d'una idea

—*Físicament*
és immutable.
Químicament
intransformable.
Atòmicament
indestructible.

La humanitat tenia una idea:
immutable, intransformable i indestructible.
Era morta aquesta idea? —*Ho era.*

Quan la humanitat naixé,
no va apercebre's del vol de les orenetes,
ni va albirar la gamma del marró
ni el bru de les fulles de la tardor,
ni va flairar el perfum del llessamí a mitja nit,
ni en va parar l'orella en el so de l'onatge dins del violí,
ni va comprendre el llenguatge del poetes.

Llavors, la mort esdevingué
l'aixopluc de la idea.

Quadratura del groc l'any 2005

mirant pel finestral de casa meva vaig
veure com es desfeien els pomells de
flors de la mimosa esqueixant de groc
al dessota d'ella com flocs intermitents
de daurada neu d'un mes de febrer i em
vaig dir que aquest seria el cognom i
la fi del dietari i més que més el groc
tan malparat en el primer poema
reeixiria amb tota la seva brillantor
dins dels vuit versos d'una poesia a

r
o
m
à
t
i
c
a

Groc

Roba el color a l'or,
mimosa al gener,
d'un flascó de sol,
peduncles naixé

i la terra pinta,
vellosa el febrer
i es mor la fragància:
flor de l'aromer.

INDEX

La Pàtria en majúscula.....	9
Temps perdut.....	10
Camí	11
La guerra	12
Acaronament	13
Si més no, alleugeriment	14
Navegants	15
Dies de color	16
La matemàtica és una ciència exacta	17
Versos curts per a una vida llarga	18
No m'arronso d'espalles	19
Lluny de la teulada zenital.....	20
Tiges	21
Somnis	22
Un home, un vot	23
Futur	25
Reduccionisme e-motiu del concepte	26
A un home.....	27
Poema començat dos vegades i no acabat (o força ben acabat).....	28
Dona	29
Trànsit	30
En capgirar els nadals	31
L'aparador.....	32
Condemnat a viure.....	34

Tot és matís	35
Una copa de cava	36
Sinusoide abscissal infinita.....	37
Percentatges.....	38
Audiòfil visual	39
Refredat	41
La grip dins del tinter	42
Els arbres pensen	43
Pel Torrent d'en Farré d'Esplugues	44
Cosmogonia d'una idea	46
Quadratura del groc l'any 2005	47
Groc.....	48